

Tjänsteutlåtande

Datum 2022-04-26

Diarienummer RS 2022–01898

Västra Götalandsregionen**Koncernkontoret**

Handläggare: Robin Kalmendal

Telefon: 076-136 54 03

E-post: robin.kalmendal@vgregion.se

Till beredningen för hållbar utveckling

Samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023- -2026 mellan Västra Götalandsregionen och Västra Götalands 49 kommuner

Förslag till beslut

Beredningen för hållbar utveckling föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att besluta följande:

1. Regionfullmäktige godkänner samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023-01-01—2026-12-31 med länets 49 kommuner.
2. Regionfullmäktige ger regionstyrelsens ordförande och regiondirektören i uppdrag att signera avtalet.

Beredningen för hållbar utveckling beslutar för egen del:

1. Beredningen för hållbar utveckling förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Det nu gällande samverkansavtalet om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och länets samtliga kommuner upphör att gälla den 31 december 2022. Ett nytt avtal är framtaget i samarbete mellan VGR, VästKom och representanter för kommunerna. Avtalet har utformats med hänsyn till kommunernas utvärdering av nuvarande avtal och kommunernas svar på det förslag som remitterades under våren 2022. Det nya avtalet gäller från den 1 januari 2023 till den 31 december 2026 och innehåller ett antal efterfrågade förtydliganden, men innebär inga principiella avsteg från nuvarande avtal. Avtalet medför därför inga förändringar i vare sig finansiering eller behov av andra resurser jämfört med det nu gällande avtalet. Samverkansorganet för frågor om

naturbruksutbildning i VGR:s regi, Politiskt Samråd Naturbruk, har ställt sig bakom det nya avtalet.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Samverkansavtalet om naturbruksutbildning mellan VGR och samtliga kommuner i Västra Götaland har sitt ursprung i den skatteväxling och ansvarsfördelning på utbildningsområdet som gjordes vid regionbildningen. Sedan 1999 erbjuder VGR naturbruksutbildning på kommunernas uppdrag, och tillsammans med avtalet om skatteväxling reglerar samverkansavtalet kostnadsansvaret och finansieringen för utbildningarna.

Nu gällande samverkansavtal

Samverkansavtalet har förnyats vid flera tillfällen sedan 1999, och det nu gällande avtalet trädde i kraft den 1 januari 2019 och upphör att gälla den 31 december 2022. Under nuvarande avtalsperiod har regionen och kommunerna samarbetat i frågor som rör naturbruksutbildning i VGR:s regi genom samverkansorganet Politiskt Samråd Naturbruk och dess beredande organ Ledningsråd för Naturbruk. Ledningsråd för Naturbruk har varit ett viktigt forum för kontakten med enskilda kommuner, utvärderingen av nu gällande avtal och i beredningen av ett nytt avtal.

Kommunernas syn på samverkansavtalet

Under hösten 2020 gjorde Ledningsråd för Naturbruk en utvärdering av det nu gällande avtalet. Utvärderingen och dialog visar att samverkansavtalet fyller en mycket viktig roll för kompetensförsörjningen av lantbruket, skogsbruket och andra viktiga näringar för Västra Götaland. De allra flesta kommuner är också nöjda med upplägget som gör att de kan erbjuda naturbruksutbildning med hög kvalitet, även ur ett nationellt perspektiv. Vidare innebär samverkansavtalet och skatteväxlingen som det bygger på att kommunerna endast betalar halva utbildningskostnaden för gymnasieelever på naturbruksprogrammet, och regionen den andra halvan.

Under våren 2022 remitterades ett förslag på nytt avtal till alla kommuner samt till regionutvecklingsnämnden och naturbruksstyrelsen. Majoriteten av de 38 kommuner som yttrade sig över remissen, liksom regionutvecklingsnämnden och naturbruksstyrelsen, var generellt positiva till förslaget.

Samtidigt som de allra flesta kommuner är nöjda anser några kommuner att det ekonomiska utfallet har blivit orättvist. Det handlar främst om indirekta effekter av tidigare beslut om att avyttra skolorna Dingle, Nuntorp och Strömma (RS 3037–2015). De bedrivs idag som fristående skolor och omfattas därför inte av avtalet och uppgörelsen att VGR och kommunen ska dela lika på kostnaden för gymnasieeleverna. Många gymnasieelever väljer dock en skola som ligger nära

hemmet, oavsett huvudman. En konsekvens av att Dingle, Nuntorp och Strömma inte längre bedrivs i VGR:s regi är därför att kommunerna i skolornas närhet har fått ökade kostnader när de måste stå för gymnasieelevernas hela utbildningskostnad på dessa skolor.

Koncernkontorets bedömning

Utgångspunkten i utformningen av det nya samverkansavtalet har varit att möta kommunernas önskemål inom de ramar som regionfullmäktige tidigare har givit för naturbruksverksamheten i VGR:s regi. Koncernkontoret har utgått från att regionfullmäktiges beslut att koncentrera VGR:s naturbruksverksamhet till Sötåsen, Svenljunga och Uddetorp uttryckte en viljeriktning som inte är förenlig med att VGR ska ta ett övergripande ansvar för naturbruksutbildning i Västra Götaland. Beslutet att koncentrera VGR:s naturbruksverksamhet har också legat till grund för Koncernkontorets bedömning att samverkansavtalet inte ska omarbetas så att det även omfattar de skolor som regionfullmäktige tidigare har avyttrat.

Koncernkontoret har även bedömt att vissa juridiska hänsyn begränsar utrymmet att ändra i samverkansavtalets principer. Det är exempelvis inte möjligt att göra särlösningar för enskilda kommuner, då den bakomliggande skatteväxlingen kräver likalydande avtal för alla kommuner. Det finns heller inte förutsättningar att låta samverkansavtalet omfatta specifika fristående skolor på naturbruksområdet. Dock bedömer Koncernkontoret att det finns mycket goda förutsättningar att aktivt stödja de kommuner som önskar det i frågor som rör kompetensförsörjning i allmänhet, och på naturbruksområdet i synnerhet.

Det nya samverkansavtalet

Det nya avtalet omfattar även i fortsättningen endast skolor i VGR:s regi och innebär inga principiella avsteg från nuvarande avtal. Däremot har texten justerats för att roller och ansvar hos VGR och kommunerna ska bli tydligare. Bland annat anges att allt arbete inom ramen för avtalet ska utgå från ”det bästa för eleverna och de studerande samt för de personer som söker till utbildningarna.” Vidare har mandatet och ansvaret för Politiskt Samråd Naturbruk och Ledningsråd Naturbruk beskrivits på ett tydligare sätt, liksom vikten av att ledamöterna aktivt för dialog med de kommuner som de är valda att representera.

Enligt utvärderingen av det nu gällande avtalet ser de flesta kommuner helst ett tidsbegränsat avtal, bland annat för att det ger en fast tidsram som utvärderingar och liknande kan anpassas till. Ur juridisk synpunkt är de praktiska skillnaderna mellan ett tillsvidareavtal och ett begränsat avtal små. Därför har det nya avtalet satts att gälla under fyra år, från den 1 januari 2023 till den 31 december 2026.

Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Det nya avtalet innebär att finansieringen av gymnasieutbildning på naturbruksprogrammet i VGR:s regi fortsätter att delas lika mellan kommun och region, precis som i nuvarande avtal. Den vuxenutbildning som VGR erbjuder inom naturbruksområdet finansieras även fortsättningsvis helt av kommunerna.

Hela VGR:s naturbruksverksamhet styrs genom regionutvecklingsnämndens uppdrag till naturbruksstyrelsen. För 2022 anslog regionutvecklingsnämnden 161 127 000 kronor till naturbruksstyrelsen.

Samarbetet mellan regionen och kommunerna i Politiskt Samråd Naturbruk och Ledningsråd för Naturbruk fortsätter med det nya avtalet. Enligt det nya avtalet ska Ledningsråd för Naturbruk leda en utredning av den ersättning som regionen idag lämnar till kommuner vars elever läser naturbruksutbildning utanför Västra Götaland.

Det nya avtalet medför inga förändringar i vare sig finansiering eller behov av andra resurser jämfört med nuläget.

Genomförande och uppföljning av beslut

Beslutet innebär att avtalet skickas till länets 49 kommuner för godkännande. Avtalet gäller under förutsättning att det godkänns och signeras av alla 50 parter.

Om inte alla parter väljer att godkänna och signera avtalet skulle det innebära en förändrad ordning för kostnadsansvar och finansiering av naturbruksutbildning i VGR:s regi. Det skulle förutsätta att samtliga parter är eniga om och gemensamt kommer överens om en ny struktur och ett nytt avtal om skatteväxling.

Beredning

Avtalet har i tagits fram i samarbete mellan VGR, VästKom och kommunernas representanter i samverkansforumet Ledningsråd för Naturbruk. Beredningen har inkluderat en utvärdering av nuvarande avtal gjord av kommunerna, dialogmöten, utredningar av alternativ kring avtalets finansiering och omfattning, samt remiss av ett förslag på nytt avtal.

Från VGR har arbetet involverat naturbruksförvaltningens ledning samt juridisk och ämnesspecifik kompetens från Koncernkontoret.

Det slutgiltiga avtalsförslaget har utformats med hänsyn till revisorskollegiets synpunkter på nuvarande avtal (REV 2018–00111).

Samverkansorganet för frågor om naturbruksutbildning i VGR:s regi, Politiskt Samråd Naturbruk, ställde sig bakom avtalet 2022-04-26.

Regionutvecklingsnämnden fick information om det nya samverkansavtalet 2022-04-27.

Koncernkontoret

Helena L Nilsson
Regionutvecklingsdirektör

Anders Carlberg
Avdelningschef FoUU

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

- Samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023-01-01--2026-12-31 mellan VGR och kommunerna i VG

Tidigare beslut

- Regionutvecklingsnämnden 2022-04-27 § 82 Information – Till och från BHU: Samverkansavtal om naturbruksutbildning 2023-2026
- Beredningen för hållbar utveckling 2021-12-07 § 35 och Ägarutskottet 2021-12-15 § 156 Remiss av omarbetat förslag på samverkansavtal för naturbruksutbildningar att gälla från 2023 mellan Västra Götalandsregionen och länets 49 kommuner
- Beredningen för hållbar utveckling 2021-03-09 § 11 Remiss av förslag på samverkansavtal för naturbruksutbildningar att gälla från 2023 mellan Västra Götalandsregionen och de 49 kommunerna
- RS 2018–00938 ”Samverkansavtal för naturbruksutbildningar 2019–2022 mellan Västra Götalandsregionen och de 49 kommunerna”

Besluten skickas till

- Regionfullmäktiges beslut skickas för genomförande till regionstyrelsen
- Till länets samtliga 49 kommuner för godkännande
- För information till regionutvecklingsnämnden och naturbruksstyrelsen